

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 20/04-38

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu Lajosa Mészárosa a zo sudcov Eduarda Báránaya a Štefana Ogurčáka na neverejnom zasadnutí 12. mája 2004 prerokoval prijatú sťažnosť obchodnej spoločnosti VESEC GROUP, s. r. o., B., zastúpenej advokátom JUDr. M. Š., CSc., B., vo veci porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov garantovaného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Prievidza v konaní vedenom pod sp. zn. 16 C 147/01 a takto

r o z h o d o l :

Základné právo obchodnej spoločnosti VESEC GROUP, s. r. o., B., na prerokovanie jej veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Prievidza v konaní vedenom pod sp. zn. 16 C 147/01 porušené nebolo.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 21. novembra 2003 doručená sťažnosť (na výzvu ústavného súdu doplnené podaním z 24. januára 2004) obchodnej spoločnosti VESEC GROUP, s. r. o., B. (ďalej len „sťažovateľka“), zastúpenej advokátom JUDr. M. Š., CSc., B., vo veci porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov garantovaného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Prievidza (ďalej aj „okresný súd“) v konaní o návrhu na určenie platnosti právnych úkonov vedenom pod sp. zn. 16 C 147/01.

Ústavný súd uznesením č. k. I. ÚS 20/04-15 zo 4. februára 2004 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) sťažnosť v časti namietajúcej porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 19 C 147/01 na ďalšie konanie.

V rámci prípravy ústneho pojednávania sa na základe žiadosti ústavného súdu k opodstatnenosti prijatej sťažnosti (ďalej len „sťažnosť“) písomne vyjadrili obaja účastníci konania: Okresný súd Prievidza, zastúpený jeho predsedníčkou, vyjadrením sp. zn. Spr 337/2004 z 9. februára 2004 a sťažovateľka, zastúpená svojím právnym zástupcom, stanoviskom z 8. apríla 2004.

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ich stanoviskami k opodstatnenosti sťažnosti dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci. V dôsledku toho senát predmetnú sťažnosť prerokoval na svojom zasadnutí bez prítomnosti účastníkov, ich zástupcov a verejnosti len na základe písomne podaných stanovísk účastníkov a obsahu dotknutého súdneho spisu.

II.

Z obsahu sťažnosti a k nej pripojených písomností, z vyjadrení účastníkov konania a z obsahu na vec sa vzťahujúceho súdneho spisu okresného súdu sp. zn. 16 C 147/01 ústavný súd zistil nasledovný priebeh a stav konania v predmetnej veci.

Sťažovateľka podala okresnému súdu návrh 19. októbra 2001 (proti odporcovi Ing. E. Č., B., správca konkurznej podstaty úpadcu VESEC, s. r. o., P.) na určenie platnosti právnych úkonov.

Po vyjadrení odporcu (31. októbra 2001) okresný súd 4. decembra 2001 určil termín pojednávania na 9. január 2002 a súčasne vyzval sťažovateľku na zaplatenie súdneho poplatku (zaplatený v kolkoch 11. decembra 2001).

Na pojednávaní konanom 9. januára 2002 za prítomnosti sťažovateľky, jej právneho zástupcu a právneho zástupcu odporcu, boli vykonané výsluchy účastníkov k predmetu sporu a pojednávanie bolo odročené na neurčito za účelom ďalšieho dokazovania navrhnutého účastníkmi.

Právny zástupca sťažovateľky 16. januára 2002 písomne navrhol vypočuť ako svedka Ing. L. D., štatutárneho zástupcu spoločnosti VESEC, s. r. o.

Okresný súd 25. februára 2002 požiadal Krajský súd v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) o oznámenie termínov zverejnenia uznesenia konkurzného súdu v Obchodnom vestníku a na jeho vývesnej tabuli.

Okresný súd 11. apríla 2002 urgoval vyššie požadované na krajskom súde.

Krajský súd 10. mája 2002 oznámil okresnému súdu, že požadované údaje mu už oznámil 2. apríla 2002 a konkurzný spis sp. zn. 9 K 319/00 je na Generálnej prokuratúre Slovenskej republiky (ďalej len „GP SR“).

Podľa úradného záznamu z 28. júna 2002 bolo na krajskom súde zistené, že konkurzný spis je ešte stále na GP SR.

Okresný súd 11. júla 2002 opätovne žiadal krajský súd o oznámenie požadovaných údajov a o doručenie uznesení o vyhlásení konkurzu s doložkou právoplatnosti (predmetné údaje a dokumenty sa na žiadnom oddelení okresného súdu nenachádzali).

Krajský súd požadované údaje a dokumenty predložil okresnému súdu 26. septembra 2002.

Opatrením predsedníčky okresného súdu z 27. decembra 2002 bola z dôvodu dlhohodobej práceneschopnosti zákonnej sudkyne (od 23. septembra 2002) a jej nástupu na materskú dovolenku vec pridelená náhodným výberom inému sudcovi (Mgr. Š.).

Po návrate z materskej dovolenky bola vec od 4. septembra 2003 opätovne vybavovaná zákonnou sudkyňou JUDr. J. S.

Okresný súd 8. decembra 2003 predvolal účastníkov na pojednávanie s termínom 12. január 2004. Súčasne si vyžiadal aktuálny výpis z obchodného registra vedeného Okresným súdom Trenčín týkajúci sa spoločnosti VESEC, s. r. o. (výpis predložený 29. decembra 2003).

Dňa 22. decembra 2003 boli poštou vrátené ako nedoručené predvolania (v odbernej lehote neprevzaté) na pojednávanie pre sťažovateľku a odporcu.

Sťažovateľka 8. januára 2004 doplnila dôkazy o ďalší písomný materiál.

Dňa 9. januára 2004 bol daný pokyn pre súdnu kanceláriu, aby telegraficky oznámila účastníkom zmenu termínu pojednávania z 12. januára 2004 na 15. január 2004.

Sťažovateľka 12. januára 2004 ospravedlnila svoju neúčast' na pojednávaní (kolízia termínov u jej právneho zástupcu).

Podľa úradného záznamu zo 14. januára 2004 bola na krajskom súde zistená aktuálna adresa odporcu.

Pre neprítomnosť účastníkov bolo pojednávanie stanovené na 15. január 2004 odročené na 2. február 2004.

Na pojednávaní konanom 2. februára 2004 za prítomnosti sťažovateľky a právnych zástupcov účastníkov boli oznámené výsledky vykonaného dokazovania a bol vypočutý svedok Ing. L. D. (konateľ spoločnosti VESEC, s. r. o.). Právny zástupca sťažovateľky žiadal poskytnúť lehotu na podanie návrhu na rozšírenie žaloby o neplatnosť ďalšej zmluvy uzatvorenej odporcom so spoločnosťou YAZAKI DEBNAR SLOVAKIA, s. r. o., P. 12. apríla 2001. Odporca žiadal rozšírený návrh vylúčiť na samostatné konanie.

Právny zástupca sťažovateľky 9. februára 2004 predložil doplnenie návrhu a listinných dôkazov.

Od 12. do 18. marca 2004 bol súdny spis sp. zn. 16 C 147/01 na ústavnom súde.

Okresný súd 28. apríla 2004 predvolal účastníkov konania na pojednávanie stanovené na 20. máj 2004.

III.

1. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa odseku 2 citovaného článku ak porušenie práv alebo slobôd vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

Podľa odseku 3 citovaného článku ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy „Každý má právo, aby sa jeho vec (...) prerokovala bez zbytočných prietáhov (...)“.

2. V petite sťažnosti sťažovateľka žiadala, aby ústavný súd vyslovil porušenie označených základných práv, priznal jej „*primeranú náhradu vo výške podľa rozhodnutia ústavného súdu*“, zaviazal okresný súd „*uhradiť škodu spôsobenú prietahmi v konaní ... vo výške 50 000 Sk*“, a priznal jej trovy konania (ktoré bližšie nešpecifikovala).

Sťažovateľka uviedla, že „*Od 9. 1. 2002 ku dňu tohto podania ...*“ (t. j. 17. decembra 2003) „*... Okresný súd v Prievidzi v predmetnej právnej veci ďalej nekonal ... Dňa 9. 1. 2002 sa uskutočnilo pojednávanie, avšak od 9. 1. 2002 vykazujeme nečinnosť prvostupňového pojednávacieho súdu ..., na základe čoho vo veci samej sa neuskutočnilo žiadne konanie, nie sme vyzvaní k žiadnym právnym úkonom a nemáme možnosť vyjadriť sa ku všetkým dôkazom, ktoré v predmetnej právnej veci sa v dôsledku nečinnosti môžu vyskytnúť*“.

Sťažovateľka ďalej uviedla, že „Okresnému súdu v Prievidzi bolo dostatočne známe, že zákonná sudkyňa bola najskôr práceneschopná od 23 .9. 2002 a následne čerpala materskú dovolenku, pričom podanie na Okresný súd v Prievidzi bolo podané dňa 19. 10 .2001 a Okresnému súdu v Prievidzi bolo známe, že aj z týchto dôvodov nebude môcť súd riadne konať a následne rozhodnúť a okresný súd neurobil a neprijal žiadne opatrenia, ktorými by zabránil vzniku uvedenej situácie.

Sťažovatelia majú za to, že zabrániť zbytočným prietahom bolo možné napr. tým, že by bola vec pridelená ďalšiemu sudcovi, keďže okresnému súdu bolo známe, že dlhodobá práceneschopnosť a materská dovolenka nedovolia súdu rozhodnúť vo veci bez prietahov“.

3. Predsedníčka okresného súdu v už vyššie citovanom vyjadrení k sťažnosti vykonala chronologický výpočet jednotlivých úkonov súdu v predmetnom konaní, z ktorého, ako uviedla vyplýva, že „... vo veci sa vyskytli medzi jednotlivými úkonmi dlhšie časové odstupy z dôvodu dlhodobej PN zákonnej sudkyne JUDr. J. S. Táto bola PN od 2 .9. 2002 do 19. 2. 2003, kedy nastúpila materskú dovolenku, z ktorej sa vrátila 2 .9 .2003. Keď práceneschopnosť zákonnej sudkyne trvala viac ako tri mesiace bola jej vec odňatá a pridelená na vybavenie Mgr. Š. Táto sudkyňa vo veci nekonala osem mesiacov, čo vysvetľujem tým, že v uvedenom období nastúpila ďalšia sudkyňa na materskú dovolenku, druhá bola dočasne pridelená na výkon funkcie na KS v Trenčíne. I veci týchto sudkýň boli prerozdeľované medzi ostatných sudcov vybavujúcich občiansko-právnu agendu. Dňa 4.9.2004 (zrejme má byť 2003) sa JUDr. S. vrátila z materskej dovolenky, postupne začala vybavovať jej zverenú agendu a vo veci plynule koná.

Z uvedeného preto vyplýva, že časové obdobie od nápadu veci do 27. 12. 2002 a od 4. 9. 2003 nemožno vyhodnotiť ako zbytočné prietahy v konaní o porušenie práva na prerokovanie veci v primeranej lehote, pretože sa vo veci konalo.

Dobu ôsmich mesiacov, v ktorých súd nevykonal žiaden úkon vysvetľujem vyššie popísanými dôvodmi“.

4. Právny zástupca vo svojom stanovisku k vyjadreniu okresného súdu uviedol, že „Vyjadrenie Okresného súdu v Prievidzi, ktoré mi bolo doručené... potvrdzuje sťažovateľovu dôvodnosť podania sťažnosti“.

5. Ústavný súd vo svojej rozhodovacej činnosti vyslovil opakovane názor, podľa ktorého je účelom práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu (t. j. aj rozhodnutia všeobecných súdov). Až právoplatným rozhodnutím súdu sa vytvára právna istota.

6. Predmetom konania pred okresným súdom je sťažovateľkin návrh na určenie platnosti právnych úkonov (súvisiacich so zmluvou o prenájme nebytových priestorov zo z 15. januára 2001 uzavretej medzi VESEC, s. r. o., P. a obchodnou spoločnosťou VESEC GROUP, s. r. o., P. a dodatkami č. 1 až 3 k tejto zmluve) a v rámci rozšíreného návrhu v prípade jeho pripustenia aj rozhodovanie o neplatnosti zmluvy o nájme nebytových priestorov z 1. apríla 2001 uzatvorenej medzi nájomcom YAZAKI DEBNAR SLOVAKIA, s. r. o., P. a prenajímateľom VESEC, s. r. o. v konkurze, P.

7. Judikatúra ústavného súdu sa ustálila v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo alebo nebolo porušené právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov garantované v čl. 48 ods. 2 ústavy, sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu, a to najmä podľa týchto troch základných kritérií: zložitosť veci, správanie účastníka konania a postup súdu. Ústavný súd pritom prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (napr. I. ÚS 19/00, I. ÚS 54/02, II. ÚS 32/02). Podľa rovnakých kritérií postupoval aj v danom prípade.

7.1. Pokiaľ ide o kritérium „zložitosť veci“, ústavný súd bral do úvahy aj v predmetnom prípade skutkový stav veci a platnú právnu úpravu (II. ÚS 26/95, I. ÚS 92/97) relevantnú pre rozhodnutie, ako aj právnu povahu (charakter) veci.

Ako to je vyššie uvedené, predmetom konania na okresnom súde vo veci vedenej pod sp. zn. 16 C 147/01 je rozhodovanie o návrhu na určenie platnosti právnych úkonov, resp. neplatnosti zmluvy o nájme, ktoré podľa názoru ústavného súdu nepredstavuje právne

zložitú (z hľadiska právnej úpravy a jej aplikácie) a ani fakticky komplikovanú problematiku.

7.2. Pri posudzovaní podľa kritéria „správanie sťažovateľky“ v preskúmvanej veci ústavný súd nezistil žiadnu závažnú skutočnosť, ktorá by mala byť osobitne zohľadnená na jej ťarchu pri posudzovaní otázky, či a z akých dôvodov mohlo dôjsť v tomto konaní k zbytočným priet'ahom.

7.3. Napokon sa ústavný súd zaoberal postupom okresného súdu v predmetnej veci, pričom je potrebné uviesť, že ústavný súd sa zaoberal nielen tvrdením sťažovateľky, ale vychádzal z komplexného posúdenia priebehu predmetného súdneho konania s prihliadnutím na predmet sporu, jeho právnu úpravu, ako aj doterajšiu celkovú dĺžku konania.

Ako to z vyššie vykonaného chronologického prehľadu priebehu konania v predmetnej veci vyplýva (pozri II. časť odôvodnenia), okresný súd vo veci od jej nápadu plynulo konal a v súčinnosti s účastníkmi konania zabezpečoval dôkazný materiál na rozhodnutie vo veci samej (vytýčil štyri a doteraz vykonal dve pojednávania, zadovažoval písomné dokumenty a potrebné informácie).

Po onemocnení zákonnej sudkyne (od 23. septembra 2002) a jej nástupe na materskú dovolenku pridělila predsedníčka okresného súdu opatrením z 27. decembra 2002 predmetnú vec inej sudkyňi. Po návrate zákonnej sudkyne (4. septembra 2003) z materskej dovolenky táto 8. decembra 2003... predvolala účastníkov konania na pojednávanie stanovené na 12. január 2004.

Obdobia od 23. septembra 2002 (začiatok dlhodobej práceneschopnosti zákonnej sudkyne a následný nástup na materskú dovolenku) do 27. decembra 2002, keď predsedníčka okresného súdu svojím opatrením odňala vec zákonnej sudkyňi a pridělila ju náhodným výberom na vybavenie novej zákonnej sudkyňi Mgr. Š. (t. j. obdobie troch mesiacov), a od 4. septembra 2003 (návrat pôvodnej zákonnej sudkyne z materskej dovolenky) do 8. decembra 2003, keď bolo vytýčené pojednávanie na 12. január 2004

(t. j. obdobie troch mesiacov), možno podľa názoru ústavného súdu považovať za primerané okolnostiam prípadu.

Podľa názoru ústavného súdu je obdobie od 30. decembra 2002, keď bola vec pridelená inej sudkyni do návratu zákonnej sudkyne z materskej dovolenky 4. septembra 2003, po odpočítaní cca troch mesiacov, ktoré považuje ústavný súd za primeranú dobu na naštudovanie novopridelených súdnych spisov, jediným významným obdobím nečinnosti okresného súdu trvajúcim približne päť mesiacov, na ktoré je potrebné prihliadnúť z hľadiska jeho vplyvu na doterajšiu dĺžku konania.

7.4. Podľa doterajšej judikatúry ústavného súdu ojedinelá nečinnosť súdu, hoci aj v trvaní niekoľkých mesiacov, sama osebe ešte nemusí zakladať porušenie základného práva na prerokovania veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (napr. I. ÚS 35/01, III. ÚS 168/03).

Ústavný súd konštatujúc doterajší v zásade plynulý priebeh konania, vychádzajúc z vyššie citovaných právnych názorov, ako aj skutočnosti, že do podania sťažnosti (21. novembra 2003) trvalo konanie dvadsaťpäť mesiacov, po komplexnom zhodnotení celého priebehu konania s prihliadnutím na predmet sporu, jeho právnu úpravu a vplyv (dopad) konania na postavenie jeho účastníkov (sťažovateľky), ako aj na skutočnosť, že po návrate zákonnej sudkyne z materskej dovolenky sa vo veci plynulo koná, nepovažuje označenú nečinnosť súdu v trvaní piatich mesiacov s prihliadnutím na priebeh celého konania za také konanie, ktorým by bolo porušené základné právo sťažovateľky podľa čl. 48 ods. 2 ústavy.

7.5. Vzhľadom na všetky vyššie uvedené dôvody ústavný súd vyslovil, tak ako to je uvedené vo výrokovej časti tohto rozhodnutia, že sťažovateľkou označené základné právo postupom okresného súdu porušené nebolo.

8. Keďže priznanie primeraného finančného zadost'učinenia a prikázanie okresnému súdu, aby vo veci konal, je viazané na výrok ústavného súdu o namietanom porušení

označeného základného práva (ktoré však v predmetnej veci vyslovené nebolo), ústavný súd sa preto pri svojom rozhodovaní uvedenými návrhmi sťažovateľky nezaoberal.

9. Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uložiť niektorému z účastníkov, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy. Keďže sťažovateľka v konaní neuspela, ústavný súd nepovažoval za potrebné zaoberať sa jej návrhom na náhradu trov konania.

Z uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako je uvedené vo výrokovej časti tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 12. mája 2004